

تجارب کارکنان بهداشت و درمان در رزم بر اساس تحلیل ثانویه چند مطالعه کیفی

سیف

دکتر: هرا فارسی

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی آجا

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات سوره سبز

اشر برگزیده ویرتر فرهنگ و ادب ایرانی

تجارب کارکنان بهداشت و درمان در رزم

بر اساس تحلیل ثانویه چندین طار دیده

- دکتر زهرا فارسی؛ دانشیار دانشگاه علوم پزشکی آجا
- ویراستار: محسن صادق نیا
- امور هنری: مؤسسه فرهنگی هنری سوره سبز
- صفحه آرایی: سید علی شامی
- نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۸
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۵۸/۰۰۰ تومان

تجارب کارکنان بهداشت و درمان در رزم

فارسی، زهرا

تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات سوره سبز،

۹۷۸ - ۶۰۰ - ۸۰۲۰ - ۶۹ - ۱

فیبا

رزم - تجارب و درس آموخته‌ها - ارتش ج.ا.

۱۳۹۸ / Pir ۸۰۷۵ ض ۳۷ چ ۹

۸ فا ۳/۶۲

۳۷۷۴۸۰

مرکز پخش:

تهران - خیابان ولی عصر (عج)

نرسیده به تقاطع خیابان بهشتی

خیابان عبادی - شماره ۱۵ - ط ۳ - واحد ۶

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات سوره سبز (معاونت بازرگانی)

تلفن: ۲ - ۸۸۱۰۴۴۳۰ - ۰۲۱ و ۰۹۱۲۵۱۳۱۲۶۸

تمامی حقوق © محفوظ است.

Suore Sabz In The Islamic Republic Of IRAN

نقل و چاپ بخش‌هایی از متن با ذکر منبع آزاد است.

فهرست مطالب

فصل اول

۷ نقش کارکنان بهداشت و درمان در رزم - با تأکید بر جنگ تحمیلی عراق علیه ایران.....

فصل دوم

۱۶ مروری اجمل بر مطالعات انجام شده بر روی کارکنان مراقبت بهداشتی در حوزه رزم و مدیریت بحران.....

۲۷ جمع بندی.....

فصل سوم

۲۸ روش شناسی.....

۲۸ روش شناسی مطالعات کیفی.....

۲۹ فرایند جمع آوری و تحلیل داده های مطالعات کیفی.....

۳۴ یادآور ها.....

۳۴ خلاصه ای از روش تحلیل داده های مصاحبه.....

۳۴ روش علمی و اعتبار داده ها.....

فصل چهارم

۳۶ مروری بر تدوین کارکنان بهداشت و درمان در رزم با تأکید بر جنگ ایران و عراق: نتیجه تحلیل ثانویه.....

۵۵ مدیریت های مدیریتی.....

۵۵ ۱) مدیریت و رهبری.....

۵۵ ۱- الف) برنامه ریزی.....

۵۶ ۱- ب) سازماندهی و هماهنگی.....

۵۶ ۱- ج) اعتبار تدوین گری و ریسک پذیری.....

۵۷ ۱- د) ثبات مدیریت.....

۵۷ تحلیل و نقد مطالعات مرتبط.....

۶۰ ۲) تأمین منابع.....

۶۰ ۲- الف) تأمین منابع انسانی.....

۶۰ ۲- ب) تأمین منابع کمی و کیفی نیروی انسانی.....

۶۱ ۲- ج) مدیریت نقش.....

۶۲ ۲- د) حضور پانزده.....

۶۲ ۲- ه) پشتیبان.....

۶۲ ۲- و) اختیارات و مسئولیت ها.....

۶۳ ۲- ز) تأمین منابع فیزیکی.....

۶۳	۲- ب- الف) فضای فیزیکی
۶۴	۲- ب- ب) امکانات و تجهیزات
۶۵	۲- ب- ج) تبعیض و سوءگیری برخی مدیران
۶۶	۲- ب- د) تجهیز شدن
۶۷	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۷۱	۳) مدیریت اجرایی
۷۲	۳- الف) آمادگی (صف آرایی)
۷۲	۳- ب) رعایت نظم و دیسپلین و تبعیت از فرماندهی واحد
۷۲	۳- ج) اقدامات امنیتی / حفاظتی
۷۴	۳- د) پیشگیری از آسیب‌های احتمالی، سهل انگاری و خطاهای پزشکی
۷۵	۳- و) تیم پزشکی به عنوان سربازان میدانی
۷۵	۳- ز) ثبت مستندات
۷۶	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۸۰	حرفه ای شدن
۸۰	۱) ارتقا توانمندی فردی و حرفه ای
۸۰	۱- الف) کسب تجربه
۸۱	۱- ب) مهارت و گزارشگری
۸۲	۱- ج) آموزش / یادگیری
۸۳	۱- د) خودکفایی
۸۴	۱- ه) نیاز به تلفیق علم و تجربه
۸۴	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۸۷	۲) پیشگیری، درمان، مراقبت همه جانبه: فرهنگ و مفهومی متفاوت
۸۷	۲- الف) شرایط مراقبت در مناطق جنگی و بیمارستان های عقبه
۸۷	۲- الف- الف) شرایط بهداشتی نامناسب
۸۸	۲- الف- ب) بارکاری بالا
۸۹	۲- الف- ج) حال وخیم مجروحان
۹۰	۲- ب) اقدامات بهداشتی، درمانی و مراقبتی
۹۰	۲- ب- الف) رعایت مسائل بهداشتی
۹۰	۲- ب- ب) سرعت عمل بالا
۹۱	۲- ب- ج) تغییر کاربری / احداث مراکز درمانی متعدد
۹۱	۲- ب- د) تریاژ
۹۱	۲- ب- ه) انتقال و تخلیه مجروحان
۹۳	۲- ب- و) مراقبت و درمان
۹۳	۲- ب- ز) تحت کنترل قرار دادن شرایط
۹۴	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۹۶	۳) تجلی صفات نیکو

۹۷	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۹۷	۴- روابط بین فردی
۹۷	۴- الف) همکاری کارکنان
۹۷	۴- ب) ارتباط درمانی
۹۸	۴- ج) روابط بین فردی کارکنان
۹۹	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۰	۵) تعالی روح
۱۰۰	۵- الف) از بیر رفتن دلستگی ها در جبهه
۱۰۱	۵- ب) فرار از زندگی عادی
۱۰۱	۵- ج) احساسات سایت درونی
۱۰۱	۵- د) تعالی روح
۱۰۱	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۲	راهکارهای تطابقی
۱۰۲	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۳	۱) پذیرش
۱۰۳	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۳	۲) تخلیه هیجانات
۱۰۴	۲- الف) گریستن
۱۰۴	۲- ب) خشم و عصبانیت
۱۰۴	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۵	۳) انکار و اجتناب
۱۰۵	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۵	۴) شوک و ناباوری
۱۰۷	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۷	۵) خویشتن داری
۱۰۷	۵- الف) صبر و تحمل
۱۰۸	۵- ب) کنترل احساسات
۱۰۸	۵- ج) حفظ خونسردی
۱۰۸	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۹	۶) انحراف فکر
۱۰۹	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۰۹	۷) راهکارهای مذهبی
۱۰۹	۷- الف) ایمان به خدا
۱۱۰	۷- ب) دعا و مناجات
۱۱۱	۷- ج) توکل
۱۱۱	۷- د) توسل

۱۱۱	۷-ه) شکرگزاری از خداوند.....
۱۱۲	۷-و) انجام فرایض دینی.....
۱۱۲	۷-ز) تقدیرگرایی.....
۱۱۴	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط.....
۱۱۵	۸) پرداختن به فعالیت های جانبی.....
۱۱۵	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط.....
۱۱۶	۹) جستجوی حمایت اجتماعی.....
۱۱۶	۹-الف) حمایت خانواده.....
۱۱۶	۹-ب) ناراضیاتی برخاسته از خانواده ما نسبت به اعزام به جبهه.....
۱۱۷	۹-ج) حمایت از ماعی ارفاقیان.....
۱۱۸	۹-د) حمایت های ردمی.....
۱۱۸	۹-ه) قدرشناسی.....
۱۱۹	۹-و) حمایت های بین المللی از اسیران.....
۱۱۹	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط.....
۱۲۱	اخلاق حرفه ای.....
۱۲۱	۱) الگوبرداری.....
۱۲۱	۲) انصاف و عدالت.....
۱۲۱	۲-الف) لزوم رسیدگی به بیماران با هر مایندی.....
۱۲۲	۲-ب) لزوم رسیدگی به بیماران با هر درجه ای از بیماری.....
۱۲۲	۲-ج) اولویت داشتن درمان مجروحین.....
۱۲۲	۳) ارزش های انسانی.....
۱۲۲	۳-الف) اهمیت معنویت و اخلاق نیکو.....
۱۲۲	۳-ب) دلسوزی، وجدان کاری، غیرت و جدانمردی.....
۱۲۲	۳-ج) تواضع و اخلاص.....
۱۲۲	۳-د) ایثار و فداکاری.....
۱۲۴	۳-ه) تکریم شهدا و جانبازان.....
۱۲۴	۴) نوع دوستی.....
۱۲۵	۴-الف) عشق به خدمت.....
۱۲۵	۴-ب) مجروحین و رزمندگان به عنوان اعضای خانواده.....
۱۲۵	۴-ج) کمک رسانی و اعزام اجباری داوطلبانه به منطقه.....
۱۲۶	۴-د) وجود انسانیت در برخی عراقی ها.....
۱۲۷	۴-ه) تعارضات اخلاقی.....
۱۲۷	نقد و تحلیل مطالعات مرتبط.....
۱۳۰	ن تجربه درد و رنج.....
۱۳۰	۱) آسیب پذیری.....
۱۳۰	۱-الف) در یک قدمی مرگ.....

- ۱-ب) اسارت/ در یک قدمی اسارت..... ۱۳۲
- ۱-ج) مهاجرت/ انتقال افراد به جاهای امن..... ۱۳۲
- ۱-د) تلاش برای بقا..... ۱۳۳
- ۱-ه) احساسات..... ۱۳۴
- ۱-الف) احساس خطر..... ۱۳۴
- ۱-ب) بلانکلیفی..... ۱۳۵
- ۱-ج) غم/ ناراحتی..... ۱۳۵
- ۱-د) درد/ غم..... ۱۳۵
- ۱-ه) تنگی..... ۱۳۶
- ۱-و) عینیت..... ۱۳۶
- ۱-ز) ترس و وحشت..... ۱۳۶
- ۱-ح) اختلال..... ۱۳۸
- ۱-ط) ایهام و تردید..... ۱۳۹
- ۱-ک) اضطراب..... ۱۴۰
- ۱-ل) استیصال..... ۱۴۰
- ۱-م) شیوود..... ۱۴۱
- ۱-ن) آیزنهار از دشمن/ جنگ..... ۱۴۱
- تحلیل و نقد مطالعات مرتبط..... ۱۴۱
- ۲-تجمل به دشمن/ جای فراوان..... ۱۴۲
- ۲-الف) سپری کردن دورانی سخت و طاقت فرسا..... ۱۴۴
- ۲-ب) اختلال در روند عادی زندگی..... ۱۴۴
- ۲-ج) بار روانی..... ۱۴۴
- ۲-د) عادی شدن تدریجی شرایط..... ۱۴۵
- ۲-ه) بازگشت به زندگی عادی..... ۱۴۵
- تحلیل و نقد مطالعات مرتبط..... ۱۴۵
- ۳-خشونت در برابر دشمن..... ۱۴۶
- ۳-الف) قدرت بالا و خشونت در برابر دشمن..... ۱۴۶
- ۳-ب) حمایت برخی کشورها از دشمن..... ۱۴۸
- ۳-ج) عدم پایبندی دشمن به تعهداتش..... ۱۴۹
- ۳-د) جنگ روانی دشمن..... ۱۴۹
- ۳-ه) آزار و شکنجه جسمی و روانی اسرا..... ۱۴۹
- ۳-و) ندامت..... ۱۵۰
- ۳-ز) خیانت برخی ایرانیان..... ۱۵۰
- تحلیل و نقد مطالعات مرتبط..... ۱۵۰
- ۴-پیاده‌های جنگ..... ۱۵۱
- ۴-الف) آثار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی..... ۱۵۱

۱۵۱	۴-ب) شهرهای جنگ زده
۱۵۱	۴-ج) خانواده های داغدار
۱۵۲	۴-د) پیامدهای اسارت
۱۵۲	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۵۳	تسهیل کننده های تطابق
۱۵۳	۱) انگیزه قوی مبارزه/حضور
۱۵۳	۱-الف) مبارزه با انگیزه حفظ دین
۱۵۳	۱-ب) مبارزه با انگیزه وطن پرستی
۱۵۴	۱-ج) روحیه شهادت طلبی/جاسازی
۱۵۵	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۵۵	۲) مقاومت بالا
۱۵۵	۲-الف) مقاومت بالا و حفظ غیبه
۱۵۶	۲-ب) تحمل سختی ها عامل قاتل بیشتر
۱۵۶	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۵۶	۳) قوت قلب
۱۵۶	۳-الف) موفقیت نیروهای نظامی در مبارزه با دشمن
۱۵۶	۳-ب) مراقبت از مجروحین
۱۵۷	۳-ج) حضور مسئولین
۱۵۷	تحلیل و نقد مطالعات مرتبط
۱۵۸	جمع بندی
۱۵۹	فهرست منابع
۱۷۰	پیوست ۱: کدهای اولیه

فهرست جداول

۱۶	جدول ۱-۲. خلاصه ای از مطالعات انجام شده بر روی کارکنان مراقبت بهداشتی در حوزه رزم و مدیریت بحران
۳۰	جدول ۲-۳. فهرست کتاب هایی که مورد تحلیل قرار گرفتند
۳۷	جدول ۳-۴. تخصص و کدهای راویان (مشارکت کنندگان)
۴۹	جدول ۴-۲. درونمایه ها و زیردرونمایه های مستخرج از داده ها

مقدمه

هشت سال دفاع مقدس، تبلور ایثار، اراده و توان ملت بزرگ ایران و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران می‌باشد که گنجینه‌ای از تجارب و توانمندی‌ها را فراهم آورده است. آنچه قابل ذکر و استواری است نقش بی‌بدیل کارکنان بهداشت، امداد و درمان در طول سال‌های جنگ است. سیمین عراق علیه ایران بود که ایثارگرانه از خط مقدم چپیده تا اقصی نقاط کشور برای اراده همه گشته خدمات بهداشتی و درمانی حضور می‌یافتند. توجه ویژه مقام معظم رهبری و فرماندهی معظم کل قوا، حفظ روح و آبرو و سلامت خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به دفاع مقدس و تأکید ایشان بر زنده نگه داشتن یاد و خاطره دفاع مقدس و توصیه به استفاده هر چه بیشتر از تجربیات سازنده آن در راه اعتلای جمهوری اسلامی ایران و نیروهای مسلح ج.ا.ا و توانمندی‌های انسانی، مسئولیت سنگینی را بر دوش تک‌تک کارکنان نیروهای مسلح و پژوهشگران در این زمینه نهاده است. انتشار یک مجموعه پژوهشی و انطباق آن با واقعیت به بهره‌رسانی جنگ، تحریک کارچندان ساده‌ای نیست. آنچه به اهمیت موضوع و پیچیدگی آن می‌افزاید دیدگاه‌های متفاوتی است که راویان صحنه‌های جنگ و نویسندگان از زوایای مختلف به موضوعی واحد دارند. طبق تعاریف علمی، مدیریت دانش به عنوان اعمال مدیریت و زمینه‌سازی برای تبدیل دانش پنهان کارکنان به آشکار و بالعکس، از طریق گردآوری، به‌اشتراک‌گذاری و استفاده از دانش به عنوان یک سرمایه انسانی در راستای دستیابی به اهداف سازمان تعریف می‌شود که کتاب تجارب کارکنان بهداشت و درمان در رزم بر اساس تحلیل ثانویه چند مطالعه کیفی بدین منظور تدوین شده است. این اثر در نوع خود، اولین نمونه در تاریخ دفاع مقدس می‌باشد که به همت دکتر زهرا فارسی به رشته تحریر درآمده است. لازم به ذکر است که روش‌های پژوهش کیفی، روشی نسبتاً نوپا در

میان پژوهشگران در دهه‌های اخیر محسوب می‌شود. انجام این کار سترگ، نیازمند ساعات طولانی بررسی، مطالعه و انجام کار پژوهشی در اسناد، اطلاعات، تجارب و خاطرات کارکنان بهداشت و درمان نیروهای مسلح ج.ا.ا به عنوان تاریخ شفاهی می‌باشد. تداوم این روش می‌تواند فراهم‌آورنده متون علمی دقیق و کاربردی برای ارزیابی و واکاوی تجارب گذشته کارکنان و استفاده از آن در آینده در راستای اعتلای کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی باشد. امید است کتاب پیش رو، برای تمامی مدیران، پژوهشگران و کارکنان بهداشت و درمان نیروهای مسلح ج.ا.ا و وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، سبب بخش و راهگشا باشد.

و من ا... التوفیق

فرمانده نیروی زمینی محوری ارتش جمهوری اسلامی ایران

سرتیپ دکتر کیومرث حیدری